

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/49/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116221000
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 01. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116221000.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Mareka Košča v sporovej veci žalobcu: G. E., H. XX.X.XXXX, C. C. XX, S., zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom so sídlom v Stropkove, Námestie SNP 7, proti žalovanému: Provident Financial, s.r.o., so sídlom Bratislava 2, Mlynské nivy 49, IČO: 35 805 731, zastúpeného De minimis, spol. s r.o., so sídlom Bratislava, Lovinského 22, IČO: 36 868 949, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 8Csp/117/2016-93 z 2.6.2017, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 464,39 eur. Vyslovil, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Vychádzal zo zistenia, že uplatnený nárok treba považovať za premlčaný, pretože žalobca sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedel v čase úhrady poslednej splátky, teda 20.9.2012 a je nemysliteľné, aby súd akceptoval jeho názor o plynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty až od marca 2015, kedy sa údajne dozvedel o bezdôvodnom obohatení na základe právnej analýzy od T.G. H. X. X. K. D., teda po 2 rokoch a 6 mesiacoch. Takéto ponímanie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je neakceptovateľné a znamenalo by, že ustanovenie § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka je zbytočné, keďže každý oprávnený subjekt by si začiatok plynutia tejto lehoty prispôbil tak, aby nárok premlčaný nebol, keďže posúdenie by záviselo len od jeho tvrdenia. Uplatnený nárok však súd považuje za premlčaný aj v dôsledku uplynutia objektívnej premlčacej lehoty, ktorá je trojročná. Dôkazné bremeno o úmysle, či už priamom alebo nepriamom, žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu, bolo na žalobcovi. Priamy úmysel je podľa súdu nemožné preukázať. O nepriamy úmysel ide, ak žalovaný nechcel priamo sa bezdôvodne obohatiť, ale pre prípad, že k tomu dôjde, bol s tým uzrozmenný. Nebolo preukázané, že by sa žalovaný úmyselne bezdôvodne obohatil. Zo strany žalobcu sa jedná len o všeobecné vyjadrenie, ktoré sa týka podnikateľskej činnosti žalovaného, z ktorého nie je možné automaticky vyvodiť, že žalovaný pri výkone svojej podnikateľskej činnosti sa chcel úmyselne obohatiť. Žalovaný poskytuje úvery z vlastných zdrojov, je samozrejmé, že má záujem získať zisk práve prostredníctvom vyplatenia úrokov a poplatkov. Zákonná sankcia v podobe bezpoplatkovosti a bezúročnosti úveru svojou existenciou vylučuje úmysel veriteľa, pretože ho postihuje za takéto konanie obmedzením zisku, teda dôvodu, pre ktorý podniká. Subjektívna aj objektívna premlčacia lehota začala plynúť 20.9.2012, a keďže žaloba bola podaná na súde až 14.10.2016, z dôvodu premlčania ju súd zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca a navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel, alebo rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Odvolanie

odôvodnil tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP), súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP) a právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej má vadu uvedenú v odseku 1 (nesprávne právne posúdenie veci) a táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP).

4. Poukázal na to, že závery súdu prvej inštancie o premlčaní nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní sú nesprávne, pretože žalobca nemá právnické, ani ekonomické vzdelanie a ako priemerný spotrebiteľ nemal ani tušenie o tom, že existuje dôvod, pre ktorý je nevyhnutné považovať celkové náklady spotrebiteľského úveru za neplatné. Žalobca ako spotrebiteľ uzatváral so žalovaným zmluvu o spotrebiteľskom úvere v dobrej viere a dôvodne očakával, že tento ako profesionál na finančnom trhu koná so znalosťou možného a dovoleného, čo by zodpovedalo jeho poctivému prístupu v podnikaní. O tom, že žalovanému vzniklo bezdôvodné obohatenie, pretože výška nákladov úveru je objektívne neobhájiteľná sa skutočne dozvedel až od združenia D. v marci 2015, ako to vyplýva z čestného prehlásenia združenia D., ktoré je súčasťou súdneho spisu.

5. Nesprávny je záver súdu o uplynutí objektívnej premlčacej lehoty, pretože súd žiadnym spôsobom neodôvodnil, prečo v konaní žalovaného nevidel ani len nepriamy úmysel získať bezdôvodné obohatenie, napriek podrobnej právnej argumentácii žalobcu vo vyjadrení z 19.5.2017. Žalobca poukázal na nesplnenie si povinnosti uviesť údaj o konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, čo súd prvej inštancie aj akceptoval. Následne vo vyjadrení z 19.5.2017 poukázal na klamanie spotrebiteľa pri uvádzaní nesprávnej výšky RPMN (skutočná RPMN je na úrovni 228,65 %), na rozkladanie poplatkov za účelom umelého znižovania ročnej úrokovej sadzby a s tým súvisiacich neprijateľných zmluvných podmienok v podobe administratívneho poplatku a poplatku za zabezpečenie splátok úveru. Napriek týmto skutočnostiam súd prvej inštancie nezistil ani len nepriamy úmysel žalovaného, ktorý takýmto spôsobom požadoval od svojich klientov plnenia vo výške, ktoré možno kvalifikovať ako klasickú civilnoprávnu úžeru.

6. Súd prvej inštancie na pojednávaní 2.6.2017 uznesením nepripustil zmenu žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorú žalobca navrhol podaním z 19.5.2017. Takýmto nesprávnym procesným postupom súd prvej inštancie znemožnil žalobcovi realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Zistenie skutočnosti, či spotrebiteľská zmluva obsahovala neprijateľnú zmluvnú podmienku má zásadný vplyv aj na posúdenie vznesenej námietky premlčania žalovanou stranou.

7. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

8. Odvolací súd prejednal vec podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

9. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je totiž v podstatných okolnostiach, teda najmä v otázke posúdenia premlčania nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní nepreskúmateľné, pričom nepreskúmateľnosť rozhodnutia dosahuje intenzitu nesprávneho procesného postupu znemožňujúceho strane (v danom prípade žalobcovi), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

10. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

11. Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

12. V prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že sporové strany uzavreli zmluvu o spotrebiteľskom úvere z 2.10.2011, ktorou bol žalobcovi poskytnutý bezúčelový úver vo výške 540,-

eur s ročnou úrokovou sadzbou vo výške 23,57 %, administratívnym poplatkom vo výške 108,54 eur, pričom zároveň došlo aj k uzavretiu zmluvy o zabezpečení splátok úveru, ktorou mal zaplatiť za službu žalovaného spočívajúcu v preberaní splátok, odmenu 278,10 eur. Spolu mal takto žalovanému žalobca zaplatiť 1.004,39 eur.

13. Súd prvej inštancie v zásade akceptoval tvrdenie žalobcu o tom, že predmetný úver by mal byť posúdený ako úver bezúročný a bez poplatkov a konštatoval, že žalobca by mal žalovanému vrátiť sumu poskytnutého úveru 540,- eur.

14. Nesprávne a nepreskúmateľné sú však závery súdu prvej inštancie týkajúce sa premlčania nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní. V tejto súvislosti treba dať do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo/145/2004, z ktorého vyplýva, že za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal; nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr.

15. Právne významné sú aj názory vyplývajúce z odbornej literatúry, z ktorých vyplýva, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nie len predpokladaná vedomosť oprávneného (pozri Fekete, I.: Občiansky zákonník 1, veľký komentár Bratislava: Eurokódex 2011, str. 514).

16. Podobne česká judikatúra (pozri rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 30.9.2009, sp.zn. 25Cdo/3306/2007) upriamuje pozornosť na to, že v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatného právneho úkonu, je pre začiatok plynutia premlčacej doby rozhodujúci subjektívny moment, keď oprávnený zistí také okolnosti, z ktorých možno vyvodiť, že právny úkon, z ktorého bolo plnené je neplatný. Z hľadiska premlčania nároku zo zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku neplatnosti právneho úkonu sú rozhodujúcimi informáciami v zmysle uvedeného skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodiť, že právny úkon (zmluva) je neplatný a informácie o osobe, ktorej možno pripočítať zavinenie na spôsobení neplatnosti právneho úkonu (zmluvy).

17. Práve preto (vychádzajúc z uvedených právnych názorov judikatúry i literatúry) možno upriamiť pozornosť súdu prvej inštancie na to, že ide o subjektívnu lehotu, ktorá ma takýto názov preto, že pri zvažovaní začiatku jej plynutia treba vždy počítať aj so subjektívnym faktorom, teda s možnosťami a konkrétnymi okolnosťami viažucimi sa na toho, kto si práva v tejto lehote uplatňuje, tak ako to vyplýva z uplatnených názorov.

18. V tejto súvislosti možno upriamiť pozornosť aj na názor profesora JUDr. Jána Mazáka, PhD. (dostupný z komentára k O.s.p. v systéme ASPI), podľa ktorého problémom bude aj to, ako posudzovať subjektívnu lehotu v takých prípadoch, lebo návrh na obnovu konania treba podať v lehote 3 mesiacov od toho času, keď sa ten, kto obnovu navrhuje dozvedel o dôvode obnovy, alebo od toho času, keď sa mohol uplatniť. Ak vezmeme do úvahy, že rozsudky Súdneho dvora, alebo súdu prvého stupňa pred 1.5.2004 z prevažnej časti nie sú preložené do slovenského jazyka, potom táto subjektívna lehota je tiež viac - menej otvorená, lebo použitie rozsudku v inom, než slovenskom jazyku znemožňuje uplatnenie takého dôvodu obnovy konania. V tejto spojitosti je nejasné, ako preukazovať, kedy sa navrhovateľ dozvedel o rozsudku, ktorý by mal byť dôvodom obnovy konania, lebo od navrhovateľa nemožno spravodlivo očakávať, aby sledoval celú judikatúru Súdneho dvora a ďalších dvoch komunitárnych súdov. Vychádzajúc z uvedeného právneho záveru máme za to, že súd, pokiaľ vôbec nevykonal nijaké dokazovanie, mal vychádzať z tvrdenia navrhovateľa a dospieť k záveru, že subjektívna lehota bola dodržaná.

19. Teda aj tento názor upriamuje pozornosť na subjektívne možnosti dotknutej osoby, ktorá sa musí vypoariadať s námietkou premlčania v súvislosti s uplatňovaním nárokov v civilnom sporovom konaní.

20. Pokiaľ ide o objektívnu premlčaciu lehotu, nemožno súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého nejde o bezdôvodné obohatenie získané úmyselne. Je pravdou, že žalovaný je podnikateľským subjektom na získanie profitu z poskytovania úverov, ale práve táto okolnosť, spolu so zisteniami týkajúcimi sa toho, aká bola štruktúra celkovej sumy poskytnutých finančných prostriedkov (vlastný úver,

poplatky, úroková sadzba), je možné dospieť k záveru, že žalovaný ako podnikateľský subjekt si bol veľmi dobre vedomý, akým spôsobom získava svoj profit, z čoho je tento zložený a akú výšku a dôvod majú poplatky, ktoré sa na poskytnutie takéhoto úveru viažu. O všetkých týchto okolnostiach mal žalovaný vedomosť a taktiež aj priamy úmysel, aby ich takýmto spôsobom získal. Nie je preto udržateľný názor súdu prvej inštancie, že v prejednávanej veci nemožno konštatovať priamy a ani len nepriamy úmysel žalovaného vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu, ktoré na jeho strane došlo.

21. Nevyporiadanie sa s týmito poznatkami vyplývajúcimi z uvedenej judikatúry (pričom treba poukázať aj na ďalšie rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp.zn. 1Co/293/2014, sp.zn. 2Co/9/2012, sp.zn. 3Co/41/2012) spôsobuje uvedenú nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, čo je zároveň dôvodom na zrušenie tohto rozhodnutia v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) CSP a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie v zmysle § 391 ods. 1 CSP.

22. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie riadiť sa právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v tomto rozhodnutí, vychádzať z toho, že nároky uplatňované žalobcom v tomto konaní nie sú premlčané, posúdiť okolnosť, či skutočne v predmetnej veci ide o úver, ktorý by mal byť kvalifikovaný ako úver poskytnutý bez úrokov a bez poplatkov a v závislosti od toho vyvodiť k tomu závery v rovine posúdenia nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní. Taktiež sa súd prvej inštancie vyporiada aj s otázkou uvedenia znenia eventuálne zistených neprijateľných zmluvných podmienok v prejednávanej veci vo výroku rozhodnutia, a to bez ohľadu na to, že nedošlo k pripusteniu zmeny žaloby v tomto konaní, pretože o určení neprijateľnej zmluvnej podmienky rozhoduje súd aj bez návrhu.

23. V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).